

Nr 11

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen m. m.

Till konstitutionsutskottet ha båda kamrarna den 17 april 1956 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 166, vari Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 16 mars 1956,

A. till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt nedan intagna, vid propositionen fogade förslag till ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen samt

B. föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen och

2) lag om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253).

Beträffande motiveringen till lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet.

Inledning

Enligt riksdagsordningen gäller såsom allmän regel, att rösträtt vid val av ledamöter till andra kammaren ej må utövas av annan valberättigad än den som personligen inställer sig vid valförrättning. Samma grundsats gäller enligt den kommunala vallagen vid val, som där avses. I syfte att underlätta de röstberättigade medborgarnas deltagande i de politiska och kommunala valen ha dock vissa undantag gjorts från denna huvudregel. Sålunda kan enligt lagen om val till riksdagen (vallagen) och kommunala vallagen bl. a. valberättigad, som till följd av vistelse utom riket eller yrkes- eller tjänsteförpliktelse är förhindrad att iakttaga inställelse vid valförrättning, få avlämna valsedel genom postverket eller utrikesförvaltningens organ. Vidare äger gift väljare avlämna valsedel genom andra maken, om även denna är röstberättigad.

Yrkanden om ytterligare åtgärder för att underlätta för de röstberättigade att delta i de allmänna valen ha vid skilda tillfällen framförts. Sålunda hemställde riksdagen i skrivelse år 1951 (nr 51) om förslag till sådana ändringar i vallagarna att den nomadiserande lappbefolkningen får rätt att före valdagen rösta å postanstalt samt i skrivelse år 1953 (nr 99) om över-

syn av bestämmelserna angående röstmottagning å beskickningar och konsulat. En utredning i frågan om vilka personer som skola vara behöriga att på landet utfärda röstlängdsutdrag har begärts i skrivelse av 1955 års riksdag (nr 151).

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1955 uppdrog chefen för justitiedepartementet åt kanslidirektören vid överståthållarämbetet Sten Waller att såsom sakkunnig verkställa teknisk översyn av bestämmelserna rörande allmänna val. Utredningsmannen erhöll enligt direktiven i uppdrag bl. a. att verkställa de utredningar, som begärts i de nyss nämnda riksdagskrivelsen.

Den sålunda tillkallade utredningen, som antagit benämningen 1955 års valutredning, avgav den 12 december 1955 ett delbetänkande, vari till behandling upptagits vissa frågor rörande möjligheterna att underlätta deltagande i allmänna val. I betänkandet behandlas sålunda frågor om ändrade bestämmelser rörande valedelsförsändelse genom äkta make, om behörighet att på landet utfärda röstlängdsutdrag, om ändring av bestämmelserna angående röstmottagning på beskickningar och konsulat samt om underlättande av lapparnas valdeltagande.

Över utredningens betänkande ha efter remiss yttranden avgivits av generalpoststyrelsen, länsstyrelserna i tretton län samt Svenska landskommunernas förbund. Några länsstyrelser ha vid sina remissvar fogat yttranden av underställda myndigheter.

I propositionen ha upptagits de i betänkandet behandlade frågorna om valedelsförsändelse genom äkta make, om utfärdande av röstlängdsutdrag och om röstmottagning på beskickningar och konsulat. Några särbestämmelser till underlättande av lapparnas valdeltagande har utredningen icke ansett erforderliga. Utredningen har följaktligen icke framlagt något förslag i detta hänseende. Frågan bör enligt departementschefens mening vinna sin lösning inom ramen för det mera omfattande spørsmålet om generella regler, innebärande förbättrade möjligheter till valdeltagande för avlägset boende röstberättigade, och har därför icke upptagits till behandling i förevarande sammanhang.

I. Bestämmelserna rörande valedelsförsändelse genom äkta make

Enligt § 24 riksdagsordningen må i den ordning, som stadgas i lagen om val till riksdagen, make avgiva valedel genom andra maken, därest denna är röstberättigad. Vallagens bestämmelser härom gälla såväl då röstningen sker vid valförrättning som då den sker på postanstalt, beskickning eller konsulat. Jämlikt 62 § nämnda lag äger sålunda, därest äkta makar båda äro röstberättigade, den ena av dem ingiva valedel genom andra maken vid valförrättning. Detsamma gäller enligt 74 § vid röstning på postanstalt, beskickning eller konsulat. Enligt sistnämnda stadgande är det dock en förutsättning att den make som lämnar valedel för andra maken också själv röstar.

Enligt 28 § kommunala vallagen må, om äkta makar båda äro röstberättigade »vid samma val», den ena av dem genom andra maken ingiva valsedel vid valförrättning. Även vid kommunala val gäller, enligt 39 §, att make själv skall rösta för att få lämna valsedel för andra maken på postanstalt, beskickning eller konsulat.

Beträffande sättet för valsedelsförsändelses iordningställande stadgas i 63 § vallagen och 29 § kommunala vallagen, att väljaren själv frivilligt skall inlägga sin valsedel i innerkuvert och tillsluta detta samt i närvaro av ett ojävigt vittne inlägga innerkuvertet i ytterkuvert, vilket omedelbart därpå tillslutes av väljaren. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vittnet intygar å ytterkuvertet med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring.

Utredningen har anfört, att några principiella skäl icke kunde anses föreligga för ett bibehållande av kravet att make, som överlämnade andra makens valsedelsförsändelse, själv skulle vara röstberättigad. Icke heller torde, enligt utredningen, mot ett slopande av detta krav kunna anföras, att röstningsproceduren därigenom skulle kompliceras.

Beträffande verkan av den föreslagna ändringen anför utredningen, att den komme att medföra behörighet för gifta personer, som icke vore svenska medborgare eller som icke uppnått föreskriven rösträttsålder, att avlämna valsedelsförsändelse. Utredningen anser, att det icke funnes någon anledning att utesluta dessa personer från möjligheten att överbringa en av andra maken iordningställd valsedelsförsändelse. Någon ändring av bestämmelserna att vid röstning på postanstalt, beskickning eller konsulat make för att få avlämna valsedelsförsändelse från andra maken också själv måste rösta har utredningen icke ansett påkallad.

Utredningen har i förevarande sammanhang även berört det i vallagarna uppställda kravet på närvaro av ojävigt vittne vid ordningställande av valsedelsförsändelse. Dessa bestämmelser hade, enligt utredningen, efter ikraftträdandet av den nya rättegångsbalken och upphävandet därmed av den äldre rättegångsordningens regler om vittnesjäv givit upphov till vissa tolkningssvårigheter. Enligt utredningens mening borde å vittne, som här avsåges, kunna tillämpas bestämmelsen i 24 § andra stycket lagen om införande av nya rättegångsbalken, vari stadgades att, om enligt lag eller författning för besiktning, uppskattning eller annan sådan uppgift ojävigt person skulle anlitas och särskild föreskrift därom ej vore meddelad, därtill ej finge tagas någon, mot vilken förekomme jäv, som gällde mot domare. Utredningen har därför icke ansett någon särskild bestämmelse härom erforderlig. För det fall att tvekan likväl skulle råda om riktigheten av utredningens uppfattning om tillämpligheten i förevarande sammanhang av nyssnämnda bestämmelse i lagen om införande av nya rättegångsbalken, har utredningen förordat, att frågan om ojävigheten uttryckligen regleras i vallagarna.

Flertalet *remissinstanser* ha tillstyrkt eller lämnat utan erinran utredningens förslag om upphävande av kravet på rösträtt för den make som vid valförrättning vill avlämna valedelsförsändelse från andra maken. En remissinstans har emellertid ansett det otillfredsställande, att en person, som själv icke vore röstberättigad, skulle kunna genom underlåtenhet att avlämna valedelsförsändelse påverka utgången av valet. I ett annat yttrande ha uttalats betänkligheter mot att valedelsförsändelse skulle få framlämnas av make, som ej uppnått myndig ålder eller omyndigförklarats, ävensom farhågor för att identifieringen av icke röstberättigad make skulle kunna föranleda svårigheter.

Den i betänkandet berörda frågan om innebörden av kravet på närvaro av ojävigt vittne har upptagits till diskussion i flera yttranden, därvid olika uppfattningar yppats rörande tolkningen av gällande bestämmelser.

Departementschefen framhåller, att man med kravet på rösträtt för den make, som överlämnade valedelsförsändelse från andra maken, kunde antagas ha avsett att värna valsäkerheten. Enligt departementschefens uppfattning skyddades valsäkerheten emellertid främst genom att det över huvud taget icke vore möjligt att rösta genom annan person, utom då fråga vore om makar, varför det skulle vara av mindre betydelse, om undantaget utsträcktes att omfatta också de fall, då den make som inställde sig vid valförrättningen icke själv hade rösträtt. När å andra sidan en sådan ändring av gällande regler åtminstone i enstaka fall kunde underlätta valdeltagandet, ansågo sig departementschefen vilja biträda utredningens förslag. Någon nämnvärd komplicerad av röstningsproceduren behövde ej befaras uppkomma, när betryggande legitimation av icke röstberättigad make i förekommande fall utan omgång kunde ske exempelvis genom företeende av prästbevis eller besked rörande allmän sjukförsäkring. Departementschefen föreslår därför, att i § 24 riksdagsordningen vidtages sådan ändring, att kravet på att make, som vill framlämna valedelsförsändelse från andra maken, själv skall vara röstberättigad, bortfaller. Därest detta förslag av riksdagen antages såsom vilande, har departementschefen för avsikt att till behandling i samband med grundlagsfrågans slutliga prövning framlägga förslag till erforderliga ändringar i vallagarna.

I fråga om det i 63 § vallagen och 29 § kommunala vallagen uppställda kravet på att vittne, som medverkar vid iordningställande av valedelsförsändelse, skall vara ojävigt anför departementschefen, att för skapande av klarhet uttrycklig bestämmelse beträffande diskvalifikationsgrunderna borde införas i vallagarna. Departementschefen anser det ur valsäkerhetssynpunkt vara fullt tillräckligt, om från vittnesbehörigheten undantagas väljarens make samt barn till någon av makarna, samt föreslår, att föreskrift av detta innehåll upptages i 63 § vallagen och 29 § kommunala vallagen.

II. Behörighet att på landet utfärda röstlängdsutdrag

I fråga om val till riksdagens andra kammare kan enligt 70 § vallagen röstning i vissa närmare angivna fall ske på postanstalt eller på beskickning eller konsulat. Den röstande skall, då han avlämnar valsedel enligt dessa bestämmelser, inneha för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkning för den valkrets väljaren tillhör.

Jämlikt 71 § 2 mom. vallagen skall röstlängdsutdrag utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar. Den som vill erhålla röstlängdsutdrag rörande sin rösträtt skall därom antingen personligen göra framställning hos den som äger utfärda utdraget eller ock till denne låta inlämna eller med posten insända egenhändigt undertecknad, av minst en person bevitnad ansökan. Ansökan må ock insändas till kommunalnämndens ordförande eller magistraten i den ort, där sökanden är uppförd i röstlängd, och skall i sådant fall ordföranden eller magistraten ofördröjligen överlämna ansökningen till den som har att utfärda utdraget. I ansökan bör uppgivas den sökandes fullständiga namn, födelseår och hemvist inom nämnda ort. Där så begäres, skall utdrag med posten översändas till sökanden. Möter, då ansökan inkommit med posten, hinder för utfärdande av begärt utdrag, skall meddelande härom med angivande av hindrets art ofördröjligen översändas till sökanden.

Vad nyss sagts i avseende å magistrat skall, jämlikt 90 § vallagen, i stad utan magistrat i tillämpliga delar gälla om den valnämnd, som skall finnas för sådan stad. Även den särskilda valnämnden i Stockholm är jämlikt 90 a § nämnda lag i dessa avseenden jämställd med magistrat.

I fråga om kommunalval ha bestämmelser, motsvarande de nyss återgivna, upptagits i 35, 36 och 63 §§ kommunala vallagen.

Poströstningen genomfördes för kommunalval 1942 och för val till riksdagens andra kammare 1944. Behörighet att på landsbygden utfärda röstlängdsutdrag tillkom till en början endast valnämndens ordförande. I två likalydande motioner vid 1950 års riksdag (I: 193 och II: 233) hemställdes -- under åberopande av att vissa praktiska olägenheter uppkommit genom denna begränsning -- om sådan ändring i bestämmelserna att i landskommun utfärdande av röstlängdsutdrag kunde uppdragas åt annan person än valnämndens ordförande.

Motionerna ledde till sådana ändringar i vallagarna, att behörighet att utfärda röstlängdsutdrag skulle på landet tillkomma ej blott valnämndens ordförande utan jämväl dennes suppleant.

I två likalydande motioner (I: 326 och II: 378) vid 1955 års riksdag föreslogs, under åberopande av att nyssnämnda lagändringar visat sig otillräckliga, att riksdagen måtte besluta att även för annan kommun än stad skulle på därom gjord framställning kunna utses särskild eller särskilda personer att utfärda röstlängdsutdrag.

I utlåtande (nr 14) i anledning av motionerna anförde konstitutionsutskottet, att den år 1950 genomförda lagändringen visat sig icke vara till fyllest. Enligt utskottets mening vore det önskvärt, att jämväl på landet någon vore behörig att utfärda röstlängdsutdrag för samtliga röstberättigade inom kommun, som vore uppdelad i två eller flera valdistrikt. En lagändring härvidlag ansåg utskottet emellertid icke böra ske på så sätt, att behörigheten att utfärda röstlängdsutdrag obligatoriskt eller fakultativt överflyttades från valnämndens ordförande och suppleanten för denne till någon annan person, utan på så sätt, att behörighet i förevarande hänseende tillades, förutom åtminstone valnämndens ordförande, jämväl någon annan lämplig person. Ändring av gällande regler i ämnet borde enligt utskottets mening föregås av en närmare utredning inom vederbörande departement, därvid med utgångspunkt från vad utskottet anfört borde undersökas, om icke uppgiften att utfärda röstlängdsutdrag för samtliga valdistrikt inom kommunen kunde anförtros åt kommunalnämndens ordförande, vilken redan enligt gällande bestämmelser hade att taga viss befattning med ansökningar om röstlängdsutdrag och, när kommunalkontor funnes, där kunde få hjälp med utskrivning och expediering av röstlängdsutdrag.

I enlighet med den hemställan, i vilken konstitutionsutskottets yttrande utmynnade, anhöll riksdagen i skrivelse (nr 151) till Kungl. Maj:t om utredning och förslag till 1956 års riksdag i frågan om vilka personer som skulle vara behöriga att på landet utfärda röstlängdsutdrag.

Utredningen har uppehållit sig vid den i olika sammanhang yppade tanken att ersätta röstlängdsutdragen med annan legitimationshandling, vilken icke behövde för ändamålet särskilt anskaffas men som ändock vore av den beskaffenhet, att dess användande i det väsentliga medförde samma fördelar som utdraget. För dylikt ändamål kunde tänkas ifrågakomma sådant medborgarkort, varom bestämmelse meddelas i folkbokföringsförordningen. Frågan om utfärdandet av dessa har emellertid numera genom kungörelsen den 30 maj 1952 (nr 342) ställts på framtiden. Då det därjämte måste anses tveksamt om medborgarkorten, såsom de enligt folkbokföringsförordningen bestämts utformade, överhuvud kunde tänkas ersätta röstlängdsutdragen, borde enligt utredningens mening den omständigheten att frågan om medborgarkortens införande alltjämt vore öppen icke utgöra hinder för partiella reformer beträffande röstlängdsutdragen.

Utredningen anser det icke vara en tillfredsställande lösning att, såsom konstitutionsutskottet ifrågasatt, giva kommunalnämndens ordförande behörighet att utfärda röstlängdsutdrag för samtliga valdistrikt i kommunen. Enär uppdraget att vara kommunalnämndens ordförande är av förtroendekaraktär, måste man enligt utredningens uppfattning förutsätta, att kommunalnämndens ordförande på dagarna vore upptagen av förvärvsarbete och därför icke kunde taga befattning med utfärdandet av utdragen förrän efter den ordinarie arbetstidens slut och vid en tid på dagen, då i många lands-

kommuner någon postlägenhet icke finnes; det kunde ej ens påräknas, att ordföranden hade möjlighet att varje kväll expediera inkomna ansökningar.

Enligt utredningen borde man hellre söka en lösning i närmare anslutning till vad som gällde för städerna, där möjlighet finnes att anförtro uppdraget att utfärda röstlängdsutdrag till sådana i stadens tjänst anställda befattningshavare, vilka lättast kunde förena uppdraget med sina vanliga arbetsuppgifter och vilka hade tillgång till expedition för mottagning av allmänheten. Utredningen framhåller därvid, att efter kommunindelingsreformens genomförande utvecklingen syntes gå mot en ökad användning av heltidsanställda tjänstemän också inom landskommunernas förvaltning. Kommuner med kommunalkontor hade sålunda regelmässigt kommunalkamrer eller annan befattningshavare, som måste anses väl skickad att utfärda röstlängdsutdrag. Med hänsyn till det sätt, varpå valnämnderna vore organiserade på landet, med särskilda valnämnder för varje valdistrikt, kunde emellertid, enligt utredningen, den rätt att utse utfärdare av röstlängdsutdrag, som för städernas del tillkomme magistraten eller i stad utan magistrat valnämnden, icke lämpligen anförtros valnämnd på landet. Det hade därför synt utredningen nödvändigt att anförtro uppdraget att meddela dylika förordnanden åt något annat organ. Härvid borde enligt utredningen länsstyrelsen och kommunalfullmäktige — som båda hade att taga befattning med valnämndens utseende — främst komma i fråga. Lämpligast hade utredningen funnit vara, att uppgiften anförtroddes länsstyrelsen, som nu hade att utse ordförande i valnämnden jämte suppleant för denne. Om denna uppgift skulle ankomma på länsstyrelsen, vore det lämpligt, att något kommunalt organ stode som förslagsställare, och härtill syntes kommunalnämnden vara mest lämpad. En dylik möjlighet att förordna särskild utfärdare av röstlängdsutdrag komme, enligt utredningen, att äga sin största betydelse för kommuner, som vore indelade i olika valdistrikt. Möjligheten borde emellertid icke vara begränsad till sådana fall utan stå öppen för samtliga kommuner. Med tanke särskilt på de mindre kommuner, som saknade anledning att begära särskild utdragsutfärdare, borde, enligt utredningen, suppleanten för valnämndens ordförande bibehållas vid behörigheten att jämte ordföranden utfärda röstlängdsutdrag.

På grund av vad sålunda anförts har utredningen föreslagit, att röstlängdsutdrag på landet få utfärdas, förutom av valnämndens ordförande och dennes suppleant, av den länsstyrelsen på förslag av kommunalnämnden därtill förordnar.

I *remissyttrandena* har utredningens förslag i denna del i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Vissa modifikationer ha emellertid i flera yttranden ansetts önskvärda beträffande detaljer i förslaget. Sålunda ha från förslaget avvikande meningar framförts i frågan om vilken myndighet som borde meddela förordnande för särskild utfärdare av röstlängdsutdrag. Några länsstyrelser ha ifrågasatt, om icke denna uppgift lämpligen borde ankomma på kommunalnämnderna, medan en länsstyrelse uttalat, att dylikt förord-

nande borde kunna meddelas av kommunalfullmäktige. En remissmyndighet har ansett det föreslagna förfaringssättet med utfärdande av särskilda förordnanden onödigt tungrott och föreslagit, att kommunalnämndsordförande och kommunalkamrer skulle förklaras vara utan förordnande behörliga att utfärda röstlängdsutdrag.

Departementschefen uttalar, i likhet med utredningen, att förutsättningar för att nu upptaga spörsmålet om röstlängdsutdragens ersättande med annan legitimationshandling, som ej behöfve för varje val särskilt anskaffas, icke vore för handen. Det av utredningen framlagda förslaget vore enligt departementschefens uppfattning ägnat att underlätta valdeltagandet; en fördel med förslaget vore, att behörigheten att utfärda röstlängdsutdrag också i landskommunerna kunde såsom tjänsteangelägenhet anförtros kommunal befattningshavare, som under tjänstetid regelmässigt vore anträffbar på en för allmänheten tillgänglig expedition, vilket vanligen icke vore fallet med valnämndens ordförande och dennes suppleant, vilka ofta finge sköta sina uppdrag på fritid vid sidan av sitt ordinarie förvärvsarbete.

I anledning av att i vissa remissyttranden uttalats, att befogenheten att på landet meddela förordnande för särskild utfärdare av röstlängdsutdrag borde kunna läggas i händerna på kommunalnämnden eller kommunalfullmäktige, anför departementschefen, att ingen av de sålunda föreslagna myndigheterna vore ur principiell synpunkt olämplig för uppgiften men att det syntes mera konsekvent och lämpligt, att länsstyrelsen, som hade att utse ordförande i valnämnd och suppleant för denne, meddelade förordnande också för den som jämte dessa skulle äga utfärda röstlängdsutdrag.

Någon ändring i fråga om behörigheten för valnämndens ordförande och dennes suppleant att, liksom hittills, utfärda röstlängdsutdrag för sitt valdistrikt anser departementschefen icke föranledas av den föreslagna möjligheten till utseende av särskild utfärdare av röstlängdsutdrag i landskommun. Vad särskilt angår suppleantens behörighet förklarar departementschefen, att det alltjämt kunde vara av värde att, framför allt i större valdistrikt, tillgång funnes till någon som vid behov kunde avlasta ordföranden någon del av dennes arbetsbörda.

III. Bestämmelserna rörande röstmottagning å beskickningar och konsulat

Vallagen innehåller i 70—75 §§ bestämmelser om rätt för väljare att i vissa fall avlämna valsedel å postanstalt, beskickning eller konsulat. Enligt 70 § 2 mom. får vid andrakammarval röstberättigad, som med skäl kan antagas komma att å valdagen vistas utom riket, redan före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är upptagen i röstlängd. Valsedeln skall avlämnas inom riket å fast postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer. Samma förmån tillkommer röstberättigad, som utövar militärtjänst eller viss annan verksamhet och till följd av tjänstens utövning icke kan rösta på valdagen.

I 72 § stadgas att röstmottagare är inom riket den postfunktionär, som enligt av generalpoststyrelsen meddelade föreskrifter utses därtill, samt utom riket beskickningens eller konsulatets chef eller den han sätter i sitt ställe. Röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen samt inom riket till och med valdagen och utom riket intill dess avgivna valsedlar, enligt vad i lagens 75 § sägs, skola insändas till överståthållarämbetet. Chefen för beskickningen eller konsulatet skall utfärda kungörelse angående dagar och tider samt ställe för röstmottagningen. Jämlikt 75 § åligger det röstmottagare utom riket att till överståthållarämbetet översända ytterkuvert, vari valkuvert eller valsedelsförsändelse inlagts, i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståthållarämbetet tillhanda sist dagen efter valdagen. I 75 § stadgas därjämte att ytterkuvert, som från röstmottagare utom riket inkommit till överståthållarämbetet, skall införas i särskild förteckning samt, om väljaren tillhör valkrets, för vilken överståthållarämbetet ej har att verkställa röstsammanräkning, snarast möjligt med posten vidarebefordras till den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkningen. Om sammanräkning av avgivna röster stadgas i 76 §. Enligt denna paragraf skall sammanräkningen verkställas vid offentlig förrättning, som skall påbörjas så snart ske kan, dock icke förrän å åttonde dagen efter valdagen.

För kommunalvalen gälla i nu berörda hänseenden motsvarande bestämmelser. Dessa återfinnas i 35, 37, 40, 41 och 43 §§ kommunala vallagen.

I motion (II: 257) vid 1953 års riksdag kritiserades bestämmelsen att valsedlarna från röstmottagare utrikes skola översändas till överståthållarämbetet i så god tid, att de kunna beräknas vara ämbetet tillhanda sist dagen efter valdagen. Bestämmelsen medförde, att avlägset belägna beskickningar och konsulat måste avsluta röstmottagningen avsevärd tid före valdagen. Enligt motionärens mening borde det icke vara förenat med några olägenheter, om den tid, då valsedlarna skulle vara överståthållarämbetet tillhanda, förlängdes några dagar. Detta skulle kunna möjliggöra, att den sista dagen för röstning utomlands i åtminstone de flesta europeiska länder sammanföle med valdagen i Sverige. Konstitutionsutskottet, som i anledning av motionen föreslog riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om översyn av hithörande bestämmelser, uttalade i sitt utlåtande (nr 7), att det borde undersökas, huruvida bestämmelserna lämpligen kunde ändras därhän, att röstning å vissa beskickningar och konsulat kunde äga rum å själva valdagen samt att den tidpunkt, vid vilken valsedlarna skulle insändas till överståthållarämbetet, kunde flyttas framåt någon eller några dagar.

I skrivelse den 28 mars 1953 (nr 99) hemställde riksdagen i anledning av motionen om översyn av bestämmelserna i lagen om val till riksdagen och kommunala vallagen beträffande röstmottagning å beskickningar och konsulat.

Utredningen har, för att belysa behovet av en ändring av förevarande bestämmelser, i betänkandet lämnat vissa uppgifter i fråga om röstningen å

beskickningar och konsulat. Antalet röstande utgjorde 1 822 personer vid andrakammarvalen 1948, 1 700 personer vid kommunalvalen 1950, 2 273 personer vid andrakammarvalen 1952 och 2 288 personer vid kommunalvalen 1954. Vid 1952 års val var röstmottagning anordnad vid etthundraaderton beskickningar och konsulat. Av dessa lågo sextiotvå i Europa, sjutton i Asien, elva i Afrika, tjugosex i Amerika och två i Australien. Vid 1954 års val var röstmottagning anordnad på ytterligare en ort i Europa och en i Asien. Röstmottagningen avslutades vid de båda sistnämnda valen på de flesta orterna inom Europa tre dagar före valdagen eller senare. Inom övriga världsdelar utom Australien avslutades röstmottagningen genomsnittligt en vecka före valdagen. Vid 1954 års val växlade tiderna för valets avslutande i Asien mellan två och sexton dagar, i Afrika mellan tre och elva dagar, i Amerika mellan tre och femton dagar samt i Australien mellan elva och sexton dagar före valdagen.

En förlängning av röstmottagningstiden skulle enligt utredningen innebära en önskvärd förbättring av möjligheterna att rösta utomlands. Utredningen har från överståthållarämbetet inhämtat, att ämbetet skulle kunna till vederbörande sammanräkningsmyndighet så snabbt översända även sådana valsedlar, som inkommit till ämbetet först på fjärde dagen efter valet, att valsedlarna kunde beräknas med säkerhet komma sammanräkningsmyndigheten tillhanda före röstsammanräkningens början. Vid sådant förhållande har utredningen ansett en sådan ändring i 75 § vallagen och 40 § kommunala vallagen böra komma till stånd, att valsedlar som avlämnats vid röstning å beskickning eller konsulat skola översändas till överståthållarämbetet i så god tid, att de kunna beräknas vara ämbetet tillhanda sist å fjärde dagen efter valdagen. Med den förlängning av röstmottagningstiden som förordats i betänkandet skulle, enligt utredningen, på många platser röstning kunna ske ända fram till valdagen. Utredningen har därför funnit bestämmelserna i 72 § vallagen och 37 § kommunala vallagen böra utformas så att denna möjlighet framgår därav.

I samtliga *remissyttranden*, på ett undantag när, har utredningens förslag i förevarande del i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Endast en länsstyrelse har ansett, att gagnet av den föreslagna förlängningen av röstmottagning utom riket skulle vara synnerligen begränsat, samtidigt som risken för att en försändelse till följd av försening i postgången, fel-expediering o. dyl. icke skulle nå sammanräkningsmyndigheten i tid bleve större, om valsedelsförsändelserna icke behövde vara överståthållarämbetet tillhanda förrän å fjärde dagen efter valet. Generalpoststyrelsen har emellertid uttalat, att man med de snabba postförbindelser, som numera finnes, kunde räkna med att röster, som mottagits på själva valdagen, skulle hinna fram till överståthållarämbetet senast fjärde dagen efter valdagen icke blott från beskickningar och konsulat i Europa utan även från dylika i andra världsdelar, t. ex. i Nordamerika.

Departementschefen biträder, på de av utredningen anförda skälen, förslaget om framflyttning av den tidpunkt, vid vilken till röstmottagare utom riket avgivna valsedlar sist skola vara överståthållarämbetet tillhanda. Enligt departementschefens uppfattning skulle man med de snabba postförbindelser, som numera stode till buds, härigenom vinna, att röstmottagning utom riket i icke ringa utsträckning kunde äga rum även på valdagen. Departementschefen framhåller emellertid, att det framlagda förslaget icke vore avsett att innefatta någon slutgiltig lösning av frågan om åtgärder till underlättande av de ombordanställdas röstning, vilken fråga alltjämt vore föremål för behandling av utredningen.

I samband med nu avsedda ändringar i 75 § vallagen och 40 § kommunala vallagen föreslås i propositionen viss jämning av 70 § vallagen och 35 § kommunala vallagen, i syfte att dessa bestämmelser skola täcka även det hittills ej behandlade fallet att röstning på beskickning eller konsulat äger rum på valdagen.

Utskottet

Såsom i det föregående omnämnts ha vid olika tillfällen vidtagits åtgärder i syfte att underlätta de röstberättigades deltagande i de politiska och kommunala valen. Vissa kategorier röstberättigade — särskilt å fartyg anställda samt avlägset boende — sakna dock fortfarande i stor utsträckning tillfredsställande möjligheter att delta i de allmänna valen. De i propositionen framlagda lagförslagen äro icke avsedda att innefatta någon slutgiltig lösning av förevarande spörsmål; enligt uttalande av departementschefen kommer valutredningen att under sitt fortsatta arbete ägna spörsmålet fortsatt uppmärksamhet. Ehuru de nu till behandling föreliggande lagförslagen ha begränsad räckvidd, äro de enligt utskottets mening ägnade att medföra icke oväsentliga förbättringar. Utskottet har därför i princip intet att erinra mot de föreslagna lagändringarna.

Emellertid synes det utskottet erforderligt, att i 70 § 3 mom. vallagen och 35 § 3 mom. kommunala vallagen i förslaget företages sådan jämkning att exempelvis sjömän, som på valdagen befinna sig inom riket men då på grund av sin tjänst äro förhindrade att rösta, liksom hittills få rätt att före valdagen rösta utom riket på beskickning eller konsulat. Sådan särskild uppgift, som jämlikt 73 § andra stycket vallagen och 38 § andra stycket kommunala vallagen skall lämnas vid all röstning före valdagen, skulle enligt propositionen erfordras endast vid röstning å postanstalt före valdagen. Enär anledning synes saknas att härvidlag göra skillnad mellan poströstning och röstning å beskickning eller konsulat, torde i nämnda lagrum böra intagas hänvisning jämväl till det nya tredje momentet i 70 § vallagen respektive 35 § kommunala vallagen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte — med bifall i denna del till propositionen — såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga

Förslag

till

ändrad lydelse av § 24 riksdagsordningen

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 24.

Rösträtt må ej utövas av annan valberättigad än den som, på sätt i vallagen sägs, vid valförrättning personligen sig inställer; dock att dels sådan valberättigad, som till följd av vistelse utom riket eller yrkes- eller tjänsteförpliktelse är förhindrad att iakttaga sådan inställelse, må, i den utsträckning och under de villkor som stadgas i nyssnämnda lag, före valet avgiva valsedel, dels ock make må, i den ordning som stadgas i samma lag, avgiva valsedel genom andra maken, *därest denna är röstberättigad.*

Rösträtt må ej utövas av annan valberättigad än den som, på sätt i vallagen sägs, vid valförrättning personligen sig inställer; dock att dels sådan valberättigad, som till följd av vistelse utom riket eller yrkes- eller tjänsteförpliktelse är förhindrad att iakttaga sådan inställelse, må, i den utsträckning och under de villkor som stadgas i nyssnämnda lag, före valet avgiva valsedel, dels ock make må, i den ordning som stadgas i samma lag, avgiva valsedel genom andra maken.

B) att riksdagen måtte — med förklaring att riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas i de genom propositionen framlagda förslagen till lag angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen och till lag om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253) — för sin del antaga följande, såsom *utskottets förslag* betecknade

1) **Förslag**

till

Lag**angående ändring i lagen den 26 november 1920 (nr 796)
om val till riksdagen¹**

Härigenom förordnas, att 63, 70, 71, 72, 73 och 75 §§ lagen den 26 november 1920 om val till riksdagen skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Utskottets förslag)*

63 §.

För valsedelsförsändelse — — —
kuvert brukas.

Väljaren skall själv frivilligt inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta samt i närvaro av ett *ojävt* vittne inlägga innerkuvertet i ytterkuvertet, vilket omedelbart därpå tillslutes av väljaren. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vid namnet tecknas uppgift å det valdistrikt väljaren vid tiden för valet tillhör och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring.

För valsedelsförsändelse — — —
kuvert brukas.

Väljaren skall själv frivilligt inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta samt i närvaro av ett vittne inlägga innerkuvertet i ytterkuvertet, vilket omedelbart därpå tillslutes av väljaren. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vid namnet tecknas uppgift å det valdistrikt väljaren vid tiden för valet tillhör och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring. *Till vittne må ej tagas väljarens make och ej heller barn till väljaren eller hans make.*

70 §.

1. Är någon — — — röstlängden
uppförd.

1. Är någon — — — röstlängden
uppförd.

¹ Utskottets förslag skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag allenast därutinnan, att i det förra *dels* i 70 § 3 mom. tillagts »eller till följd av tjänsteutövning som i 2 mom. sägs», *dels* ock i 73 § andra stycket, vari Kungl. Maj:t ej föreslagit någon ändring, intagits hänvisning jämväl till 70 § 3 mom.

(Gällande lydelse)

2. Kan med skäl antagas, att röstberättigad kommer att å valdagen vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, må sådan röstberättigad före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, inom riket å fast postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer.

(Utskottets förslag)

2. Kan med skäl antagas, att röstberättigad kommer att å valdagen vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, må sådan röstberättigad före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, å fast postanstalt inom riket.

3. Vistas röstberättigad utom riket och kan med skäl antagas, att han till följd härav eller till följd av tjänsteutövning som i 2 mom. sägs icke kan utöva sin rösträtt å valdagen inom riket, äger han avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer.

71 §.

1. Väljare, som avlämnar valsedel enligt 70 §, skall innehava för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkning för den valkrets väljaren tillhör.

2. Röstlängdsutdrag, som avses i

1. Väljare, som avlämnar valsedel enligt 70 §, skall innehava för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkning för den valkrets väljaren tillhör. *Röstlängdsutdrag tecknas å ytterkuvert, varom förmäles i 73 §. Formulär till utdrag fastställes av Konungen.*

2. Röstlängdsutdrag, som avses i 1

(Gällande lydelse)

1 mom., utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar *samt tecknas å ytterkuvert, varom förmåles i 73 §. Formulär till utdrag fastställs av Konungen.*

Sådant utdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, på sätt i 45 § sista stycket sägs, underskriven eller försedd med intyg, att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valdagen.

Den som — — — nämnda ort.

Där så — — — till sökanden.

3. Över gjorda — — — till sökanden.

Förteckning, som — — — Konungens befallningshavande.

(Utskottets förslag)

mom., utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar. *I kommun på landet må röstlängdsutdrag jämväl utfärdas av den som därtill förordnas; sådant förordnande meddelas av Konungens befallningshavande, där det finnes erforderligt.*

Röstlängdsutdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, på sätt i 45 § sista stycket sägs, underskriven eller försedd med intyg, att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valdagen.

Den som — — — nämnda ort.

Där så — — — till sökanden.

3. Över gjorda — — — till sökanden.

Förteckning, som — — — Konungens befallningshavande.

72 §.

Röstmottagare är — — — ställe sätter.

Röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen *samt inom riket* till och med valdagen *och utom riket* intill dess avgivna valsedlar, enligt vad i 75 § sägs, skola insändas till överståthållarämbetet.

Röstmottagning å — — — en timme.

De väljare, — — — sina valsedlar.

Ej må — — — väljande tillåtas.

Å postanstalt — — — denna lag.

Där röstmottagning — — — till kännedom.

Röstmottagare är — — — ställe sätter.

Röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen till och med valdagen, utom riket *dock ej längre än till* dess avgivna valsedlar, enligt vad i 75 § sägs, skola insändas till överståthållarämbetet.

Röstmottagning å — — — en timme.

De väljare, — — — sina valsedlar.

Ej må — — — väljande tillåtas.

Å postanstalt — — — denna lag.

Där röstmottagning — — — till kännedom.

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

73 §.

Vid röstningen — — — 96 §.

Väljaren skall personligen inställa sig hos röstmottagaren samt avlämna det med röstlängdsutdrag försedda ytterkuvertet, sedan han å detsamma inför röstmottagaren tecknat sitt namn. Sker röstningen före valdagen, skall väljaren å kuvertet teckna uppgift rörande den omständighet, som för honom enligt 70 § 2 mom. kan medföra rätt till sådan röstning.

Finnes röstlängdsutdraget — — — ett valkuvert.

Väljaren skall — — — till röstmottagaren.

Är valkuvertet — — — för avlämnandet.

I sammanhang — — — fastställt formulär.

Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet.

Vid röstningen — — — 96 §.

Väljaren skall personligen inställa sig hos röstmottagaren samt avlämna det med röstlängdsutdrag försedda ytterkuvertet, sedan han å detsamma inför röstmottagaren tecknat sitt namn. Sker röstningen före valdagen, skall väljaren å kuvertet teckna uppgift rörande den omständighet, som för honom enligt 70 § 2 eller 3 mom. kan medföra rätt till sådan röstning.

Finnes röstlängdsutdraget — — — ett valkuvert.

Väljaren skall — — — till röstmottagaren.

Är valkuvertet — — — för avlämnandet.

I sammanhang — — — fastställt formulär.

Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet.

75 §.

Ytterkuvert, vari valkuvert eller valesedelsförsändelse inlagts, översändes av röstmottagare inom riket till den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkningen, samt av röstmottagare utom riket till överståthållarämbetet. I det senare fallet skola ytterkuverten vara inlagda i omslag, och skall, där insändandet sker med post, försändelsen anordnas som värdepost. Översändandet skall ske från röstmottagare inom riket omgående samt från röstmottagare utom riket i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståthållarämbetet till handa sist dagen efter valdagen.

Ytterkuvert, vari valkuvert eller valesedelsförsändelse inlagts, översändes av röstmottagare inom riket till den Konungens befallningshavande, som skall verkställa röstsammanräkningen, samt av röstmottagare utom riket till överståthållarämbetet. I det senare fallet skola ytterkuverten vara inlagda i omslag, och skall, där insändandet sker med post, försändelsen anordnas som värdepost. Översändandet skall ske från röstmottagare inom riket omgående samt från röstmottagare utom riket i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståthållarämbetet till handa sist å fjärde dagen efter valdagen.

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

Ytterkuvert, som — — — verkstäl-
la röstsammanräkningen.

Över ytterkuvert, — — — under
lås.

Ytterkuvert, som — — — verkstäl-
la röstsammanräkningen.

Över ytterkuvert, — — — under
lås.

Denna lag träder i kraft den 1 juli
1956.

2) Förslag

till

L a g

om ändring i kommunala vallagen den 6 juni 1930 (nr 253)¹

Härigenom förordnas, att 29, 35, 36, 37, 38 och 40 §§ kommunala vallagen den 6 juni 1930 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

29 §.

För valsedelsförsändelse — — —
kuvert brukas.

Väljaren skall själv frivilligt inläg-
ga sin valsedel i innerkuvertet och
tillsluta detta samt i närvaro av ett
ojävt vittne inlägga innerkuvertet
i ytterkuvertet, vilket omedelbart där-
på tillslutes av väljaren. En å ytter-
kuvertet anbragt förklaring att så-
lunda tillgått skall därefter av väl-
jaren egenhändigt undertecknas. Vid
namnet tecknas uppgift å det valdi-
strikt väljaren vid tiden för valet till-
hör och hans hemvist inom valdi-
striktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet,
med angivande av dag och ort för in-

För valsedelsförsändelse — — —
kuvert brukas.

Väljaren skall själv frivilligt inläg-
ga sin valsedel i innerkuvertet och
tillsluta detta samt i närvaro av ett
vittne inlägga innerkuvertet i ytter-
kuvertet, vilket omedelbart därpå till-
slutes av väljaren. En å ytterkuver-
tet anbragt förklaring att sålunda
tillgått skall därefter av väljaren
egenhändigt undertecknas. Vid nam-
net tecknas uppgift å det valdistrikt
väljaren vid tiden för valet tillhör
och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet,
med angivande av dag och ort för in-

¹ Utskottets förslag skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag allenast därutinnan, att i det förra *dels* i 35 § 3 mom. tillagts »eller till följd av tjänsteutövning som i 2 mom. sägs», *dels* ock i 38 § andra stycket, vari Kungl. Maj:t ej föreslagit någon ändring, intagits hänvisning jämväl till 35 § 3 mom.

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

tygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring.

tygets meddelande, att väljaren egenhändigt undertecknat nämnda förklaring. *Till vittne må ej tagas väljarens make och ej heller barn till väljaren eller hans make.*

35 §.

1 mom. Är någon — — — röstlängden uppförd.

2 mom. Kan med skäl antagas, att röstberättigad kommer att å valdagen vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, må sådan röstberättigad före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, inom riket å fast postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer.

1 mom. Är någon — — — röstlängden uppförd.

2 mom. Kan med skäl antagas, att röstberättigad kommer att å valdagen vistas utom riket eller att röstberättigad, vilken utövar militärtjänst eller tillhör besättning eller annan personal å fartyg eller personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid post-, tull- eller lotsverket, till följd av tjänstens utövning icke kan utöva sin rösträtt å valdagen, må sådan röstberättigad före valdagen avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, å fast postanstalt inom riket.

3 mom. *Vistas röstberättigad utom riket och kan med skäl antagas, att han till följd härav eller till följd av tjänsteutövning som i 2 mom. sägs icke kan utöva sin rösträtt å valdagen inom riket, äger han avlämna valsedel, avseende valet i den valkrets där han är i röstlängd upptagen, å svensk beskickning eller svenskt konsulat, som Konungen bestämmer.*

36 §.

1 mom. Väljare, som avlämnar valsedel enligt 35 §, skall innehava för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den myndighet,

1 mom. Väljare, som avlämnar valsedel enligt 35 §, skall innehava för sådant ändamål utfärdat utdrag ur röstlängden i det valdistrikt han tillhör, utvisande att han där är upptagen såsom röstberättigad vid valet, dagen för valet samt den myndighet,

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

som skall verkställa sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna.

2 mom. Röstlängdsutdrag, som avses i 1 mom., utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar *samt tecknas å ytterkuvert, varom förmäles i 38 §. Formulär till utdrag fastställs av Konungen.*

Sådant utdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, på sätt i lagen om val till riksdagen sägs, underskriven eller försedd med intyg, att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valdagen.

Den som — — — nämnda ort.

Där så — — — till sökanden.

3 mom. Över gjorda — — — till sökanden.

Förteckning, som — — — för valet.

som skall verkställa sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna. *Röstlängdsutdrag tecknas å ytterkuvert, varom förmäles i 38 §. Formulär till utdrag fastställs av Konungen.*

2 mom. Röstlängdsutdrag, som avses i 1 mom., utfärdas på landet av valnämndens ordförande eller dennes suppleant och i stad av den magistraten därtill förordnar. *I kommun på landet må röstlängdsutdrag jämväl utfärdas av den som därtill förordnas; sådant förordnande meddelas av Konungens befallningshavande, där det finnes erforderligt.*

Röstlängdsutdrag må ej utfärdas före det röstlängden blivit, på sätt i lagen om val till riksdagen sägs, underskriven eller försedd med intyg, att anmärkning mot densamma ej inom behörig tid framställts, ej heller senare än dagen före valdagen.

Den som — — — nämnda ort.

Där så — — — till sökanden.

3 mom. Över gjorda — — — till sökanden.

Förteckning, som — — — för valet.

37 §.

Röstmottagare är — — — ställe sätter.

Röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen *samt inom riket* till och med valdagen *och utom riket intill* dess avgivna valsedlar, enligt vad i 40 § sägs, skola insändas till överståthållarämbetet.

Röstmottagare är — — — ställe sätter.

Röstmottagning skall äga rum från och med adertonde dagen före valdagen till och med valdagen, utom riket *dock ej längre än till* dess avgivna valsedlar, enligt vad i 40 § sägs, skola insändas till överståthållarämbetet.

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

Röstmottagning å — — — en timme.

De väljare, — — — sina valsedlar.

Ej må — — — väljande tillåtas.

Å postanstalt — — — denna lag.

Där röstmottagning — — — till kännedom.

Röstmottagning å — — — en timme.

De väljare, — — — sina valsedlar.

Ej må — — — väljande tillåtas.

Å postanstalt — — — denna lag.

Där röstmottagning — — — till kännedom.

38 §.

Vid röstningen — — — 60 §.

Väljaren skall personligen inställa sig hos röstmottagaren samt avlämna det med röstlängdsutdrag försedda ytterkuvertet, sedan han å detsamma inför röstmottagaren tecknat sitt namn. Sker röstningen före valdagen, skall väljaren å kuvertet teckna uppgift rörande den omständighet, som för honom enligt 35 § 2 mom. kan medföra rätt till sådan röstning.

Finnes röstlängdsutdraget — — — utdraget avser.

Väljaren skall — — — till röstmottagaren.

Är valkuvertet — — — för avlämnandet.

I sammanhang — — — fastställt formulär.

Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet.

Vid röstningen — — — 60 §.

Väljaren skall personligen inställa sig hos röstmottagaren samt avlämna det med röstlängdsutdrag försedda ytterkuvertet, sedan han å detsamma inför röstmottagaren tecknat sitt namn. Sker röstningen före valdagen, skall väljaren å kuvertet teckna uppgift rörande den omständighet, som för honom enligt 35 § 2 eller 3 mom. kan medföra rätt till sådan röstning.

Finnes röstlängdsutdraget — — — utdraget avser.

Väljaren skall — — — till röstmottagaren.

Är valkuvertet — — — för avlämnandet.

I sammanhang — — — fastställt formulär.

Därefter tillsluter röstmottagaren ytterkuvertet.

40 §.

Ytterkuvert, vari valkuvert eller valsedelsförsändelse inlagts, översändes av röstmottagare inom riket till den myndighet, som skall verkställa röstsammanräkningen, samt av röstmottagare utom riket till överståthållarämbetet. I det senare fallet skola ytterkuverten vara inlagda i omslag, och skall, där insändandet sker med post, försändelsen anordnas som värdepost. Översändandet skall

Ytterkuvert, vari valkuvert eller valsedelsförsändelse inlagts, översändes av röstmottagare inom riket till den myndighet, som skall verkställa röstsammanräkningen, samt av röstmottagare utom riket till överståthållarämbetet. I det senare fallet skola ytterkuverten vara inlagda i omslag, och skall, där insändandet sker med post, försändelsen anordnas som värdepost. Översändandet skall

(Gällande lydelse)

(Utskottets förslag)

ske från röstmottagare inom riket omgående samt från röstmottagare utom riket i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståhållar-ämbetet till handa sist dagen efter valdagen.

ske från röstmottagare inom riket omgående samt från röstmottagare utom riket i så god tid, att kuverten kunna beräknas vara överståhållar-ämbetet till handa sist å fjärde dagen efter valdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1956.

Stockholm den 8 maj 1956

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Englund, Damström*, Wahlund*, Georg Pettersson, Olsén, Weiland*, Fritiof Karlsson, Sörlin och Yngve Nilsson*; samt

från andra kammaren: herrar Hallén, Pettersson i Norregård, von Friesen*, Fast*, Norén i Nyadal*, Håstad, Spångberg*, Jonsson i Haverö* och Hammar.

---

* Ej närvarande vid justeringen.